กระทู้ถามที่ ๖๙๒ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๙

เรื่อง การแก้ไขปัญหาสถานสงเคราะห์เด็กหรือสถานรองรับเด็กที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ และแนวทางการติดตามแผนสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในสถานสงเคราะห์หรือสถานรองรับเด็กนั้นเป็นการเฉพาะราย

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดังต่อไปนี้

ตามที่ปรากฏข้อเท็จจริงและปรากฏเป็นข่าวบ่อยครั้งถึงการทำร้ายหรือลงโทษเด็กด้วยความรุนแรงในสถานรองรับเด็กประเภทต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้ทราบว่ามีสถานสงเคราะห์เด็กของรัฐประมาณ ๓๐ แห่ง ที่ดูแลเด็กประมาณ ๕,๐๐๐ คน และมีสถานสงเคราะห์เด็กของเอกชนอีกประมาณ ๑๒๐ แห่ง ที่ได้มีการขึ้นทะเบียนเป็นสถานรองรับเด็กอย่างถูกต้องภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยไม่ทราบจำนวนเด็กที่อยู่ในความดูแลที่แท้จริง จนเป็นข้อสงสัยว่าสถานที่รองรับเด็กที่มีเป็นจำนวนมากและมีการเปิดรับเด็กกระจายตัวตามพื้นที่ต่าง ๆ อาทิเช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดชลบุรี เป็นต้นนั้น มีการขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ อันอาจมีทั้งที่ดำเนินการเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กและอาจมีที่ไม่ได้ดำเนินการเพื่อประโยชน์ของเด็กอย่างแท้จริง อีกทั้งในปัจจุบันแนวคิดด้านการดูแลเด็กที่มีเหตุจำเป็นต้องเข้ารับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพนั้น มุ่งเน้นไปที่การให้เด็กอยู่ในการดูแลแบบทางเลือก (Alternative Care) มากกว่าการให้เด็กอยู่ในการดูแลในรูปแบบสถานรองรับ (Residential Care) ที่ไม่ตอบสนองและสอดคล้องต่อความต้องการที่แท้จริงของเด็ก อีกทั้งหลายครั้งการที่เด็กอยู่ในความดูแลของสถานรองรับเด็กที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายกลับทำให้ขาดแผนในการดูและพัฒนาเด็กรายบุคคล ทำให้เด็กไม่อาจเติบโตได้ตามศักยภาพที่ควรจะเป็น จนส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศชาติในระยะยาว จึงขอเรียนถามว่า

๑. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติมีนโยบายและแนวทางในการแก้ไขปัญหาสถานรองรับเด็กหรือสถานสงเคราะห์เด็กที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ หรือไม่ เมื่อใด อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๒. ในระหว่างที่ยังไม่อาจดำเนินการแก้ไขปัญหาทั้งระบบ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ จะดำเนินการเพื่อจดแจ้งหรือทำแผนสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในสถานรองรับเด็กหรือสถานสงเคราะห์เด็กที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามกฎหมายเป็นการเฉพาะรายหรือไม่ เมื่อใด อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง
ณัฐวุฒิ บัวประทุม
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน
แบบบัญชีรายชื่อ

คำตอบกระทู้ถามที่ ๖๙๒ ร.

ของ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน แบบบัญชีรายชื่อ
เรื่อง การแก้ไขปัญหาสถานสงเคราะห์เด็กหรือสถานรองรับเด็กที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน
ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ และแนวทางการติดตามแผนสงเคราะห์
หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในสถานสงเคราะห์หรือสถานรองรับเด็กนั้นเป็นการเฉพาะราย

ข้าพเจ้า นายนิกร โสมกลาง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ดังนี้

คำถามข้อที่ ๑

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ มีนโยบายและแนวทางในการแก้ไขปัญหาสถานรองรับเด็กหรือสถานสงเคราะห์เด็กที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ หรือไม่ เมื่อใด อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๑

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน ได้จัดประชุมคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๙ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๙ โดยมีนายนิกร โสมกลาง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานการประชุม โดยได้มีการรายงานความก้าวหน้าการขับเคลื่อนงานสถานรองรับเด็กของรัฐและเอกชน ดังนี้

๑. สถานรองรับเด็กของรัฐและเอกชน จำนวน ๔๐๗ แห่ง มีเด็กอยู่ในการดูแล ๑๖,๗๐๑ คน แบ่งเป็น

(๑) ภาครัฐ จำนวน ๑๐๘ แห่ง มีเด็กในการดูแล จำนวน ๔,๔๒๑ คน (ข้อมูลเดือนมิถุนายน ๒๕๖๙)

(๒) ภาคเอกชน จากข้อมูลการสำรวจปี ๒๕๖๘ มีจำนวน ๒๙๙ แห่ง มีเด็กในการดูแล จำนวน ๑๒,๒๘๐ คน แบ่งเป็น ได้รับใบอนุญาต จำนวน ๑๓๔ แห่ง มีเด็กในการดูแล จำนวน ๖,๕๐๘ คน และไม่ได้ใบอนุญาต จำนวน ๑๖๕ แห่ง มีเด็กในการดูแล จำนวน ๕,๗๗๒ คน

๒. การกำกับตรวจสอบสถานรองรับของกรมกิจการเด็กและเยาวชน มีมาตรฐานการจัดสวัสดิการของสถานรองรับเด็ก และมีการตรวจประเมินการดำเนินงานตามมาตรฐานฯ ปีละ ๑ ครั้ง โดยข้อมูลจะนำไปใช้ในการกำหนดแผนการยกระดับมาตรฐานสถานรองรับเด็กรายแห่ง ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก มุ่งเน้นการตรวจวัด ข้อท้าทายคือ กรมกิจการเด็กและเยาวชนขาดผู้เชี่ยวชาญ ด้านการคุ้มครองเด็ก เพื่อทำหน้าที่นิเทศและให้คำปรึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาของเด็กและครอบครัว มีความซับซ้อนมากขึ้น โดยรัฐมนตรีว่าการกระทวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีข้อสั่งการให้ กรมกิจการเด็กและเยาวชนทบทวนมาตรฐานฯ ซักซ้อมการดำเนินงานตามมาตรฐานฯ พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่

และจัดให้มีการกำกับ นิเทศ และติดตาม โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน มีแผนในการทบทวนมาตรฐานสถานรองรับเด็กและนโยบายปกป้องคุ้มครองเด็กขององค์กร พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพด้านการนิเทศติดตามแก่หัวหน้าหน่วยงาน พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ด้านกระบวนการการจัดการรายกรณี และพัฒนาแนวทางการตรวจสอบและยกระดับมาตรฐานสถานรองรับเด็กให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๓. การกำกับตรวจสอบสถานรองรับเด็กเอกชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทุกจังหวัด ดำเนินการกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานรองรับเด็กเอกชน ด้วยมาตรฐานตามกฎหมาย แต่เนื่องด้วยข้อจำกัดและข้อท้าทายในการขอรับใบอนุญาต จึงทำให้มีสถานรองรับเด็กเอกชน ทั้งที่ไม่ได้รับใบอนุญาตหลายแห่ง ยังไม่สามารถตรวจสอบ นิเทศ และกำกับติดตาม รวมทั้งยังไม่มีมาตรฐานการกำกับติดตามที่เฉพาะตามบริบทของสถานรองรับเด็กเอกชน ส่งผลให้ขาดระบบการส่งเสริมให้สถานรองรับเด็กเอกชนให้เข้าสู่การขอใบอนุญาตหรือจดแจ้งตามกฎหมาย ซึ่งมีความก้าวหน้าการขับเคลื่อนงานสถานรองรับเด็กเอกชนตามมติคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘ และครั้งที่ ๔/๒๕๖๘ ดังนี้

กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน (ก.ย. ๖๘ - ก.ค. ๖๙)	แผนการดำเนินงาน (ส.ค. ๖๙ - ก.ย. ๗๐)	
		การดำเนินงาน	ระยะเวลา
๑. การจัดทำฐานข้อมูลเด็กและสถานรองรับเด็ก	ศึกษาและทบทวนฐานข้อมูลเด็กและสถานรองรับเด็ก	๑) ออกแบบขั้นตอนการยื่นคำขอเพื่อจดแจ้งและการพิจารณาการได้รับใบอนุญาต ๒) ออกแบบขั้นตอน กระบวนการ และเครื่องมือการคุ้มครองเด็กรายกรณี ๓) พัฒนาระบบฐานข้อมูลสถานรองรับเด็กเอกชนและการจัดเก็บข้อมูลเด็ก	ส.ค. - ต.ค. ๖๙
๒. วิเคราะห์จัดทำสถานการณ์และแผนดำเนินงานระดับจังหวัด	๒.๑ สำรวจและจัดทำสถานการณ์สถานรองรับเด็กเอกชน ประจำปี พ.ศ. 2๕๖๘ โดยมีสถานรองรับเด็ก จำนวน ๒๙๙ แห่ง มีเด็กในการดูแล จำนวน ๑๒,๒๘๐ คน ดังนี้ - สถานรองรับเด็กที่ได้รับอนุญาต จำนวน ๑๓๔ แห่ง มีเด็กในการดูแล จำนวน ๖,๕๐๘ คน - สถานรองรับเด็กที่ไม่ได้รับอนุญาต จำนวน ๑๖๔ แห่ง มีเด็กในการดูแล จำนวน ๕,๗๗๒ คน ๒.๒ คืนข้อมูลให้กับจังหวัดเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ	๑) ประสานจังหวัดมีการทบทวน สำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลสถานรองรับเด็กรายปี รวมถึงสถานที่ที่มีเด็กอยู่ในการดูแลเข้าข่าย เป็นสถานรองรับเด็กเอกชนด้วย ๒) อยู่ระหว่างการรับขอสนับสนุนงบประมาณจากองค์การยูนิเซฟประเทศไทย ตามแผนปฏิบัติการการขับเคลื่อนงานสถานรองรับเด็กเอกชน ๔ จังหวัดนำร่อง	ส.ค. - ต.ค. ๖๙

กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน (ก.ย. ๖๘ - ก.ค. ๖๙)	แผนการดำเนินงาน (ส.ค. ๖๙ - ก.ย. ๗๐)	
		การดำเนินงาน	ระยะเวลา
	ขับเคลื่อนงานสถานรองรับเด็กเอกชน ๒.๓ ประชุมหารือกับ ๔ จังหวัดนำร่อง ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ตาก และกาญจนบุรี จัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนงานสถานรองรับเด็กเอกชน		
๓. การดำเนินงานมาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กในสถานรองรับเด็กเอกชน	๓.๑ รับฟังความเห็นเพื่อยกร่าง มาตรฐาน จำนวน ๑ ครั้ง ๓.๒ ยกร่างมาตรฐานฯ ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพชีวิต ด้านความปลอดภัย และด้านการส่งเสริมการเลี้ยงดูในรูปแบบครอบครัว	๑) ทดสอบการใช้ร่างมาตรฐานฯ ใน ๔ จังหวัดนำร่อง ๒) ซักซ้อมการดำเนินงานมาตรฐานกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และบ้านพักเด็กและครอบครัว ใน ๔ จังหวัดนำร่อง	ส.ค. ๖๙ - ก.พ. ๗๐
๔. การพัฒนาศักยภาพบุคลากร	๔.๑ จัดทำหลักสูตรและคู่มือการฝึกอบรมนโยบายปกป้องคุ้มครองเด็ก ๔.๒ ฝึกอบรมนโยบายปกป้องคุ้มครองเด็กสำหรับวิทยากรแกนนำของจังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่	๑) ขยายผลการฝึกอบรมวิทยากรแกนนำจังหวัดตากและกาญจนบุรี ๒) ส่งเสริม สนับสนุนและกำกับ ติดตาม ให้สถานรองรับ เรื่อง นโยบายปกป้องคุ้มครองเด็ก	ส.ค. ๖๙ - ก.พ. ๗๐
๕. การกำกับติดตาม	๕.๑ ยกร่างคู่มือการกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานรองรับเด็กเอกชน (ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๒๔) ๕.๒ มีหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด แจ้งแนวทางฯ ขอความร่วมมือดำเนินการตามแนวทางฯ และแจ้งให้อำเภอทราบ (หนังสือ พม ที่ ๐๓๐๔/ว๕๑๙๔ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๙)	๑) วิพากษ์คู่มือการกำกับติดตามฯ ๒) ประชุมเชิงปฏิบัติการการใช้คู่มือการกำกับติดตามฯ กับคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับติดตามระดับอำเภอ ในพื้นที่ ๔ จังหวัดนำร่อง	ส.ค. ๖๙ - ก.พ. ๗๐

กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน (ก.ย. ๖๘ - ก.ค. ๖๙)	แผนการดำเนินงาน (ส.ค. ๖๙ - ก.ย. ๗๐)	
		การดำเนินงาน	ระยะเวลา
	๕.๓ ซักซ้อมการดำเนินงานกับคณะทำงานคุ้มครองเด็กอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี		
๖. การปรับปรุงกฎหมาย	มีการรวมรวมข้อมูล ปัญหา อุปสรรค และข้อท้าทายในการดำเนินงานสถานรองรับเด็กเอกชน	๑) ปรับปรุงกฎหมาย ๓ ฉบับ - กฎกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการจัดตั้งสถานรองรับเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๙ - กฎกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้คุ้มครองสวัสดิภาพฯ ของสถานรองรับเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๙ - ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยการดำเนินงานสถานเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๗ ๒) เสนอร่างกฎหมายต่อคณะกรรมการฯ ๓) เสนอร่างกฎหมายต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๔) ประกาศราชกิจจานุเบกษา	ส.ค. ๖๙ - ก.ย. ๗๐
๗. การสื่อสารสาธารณะ	-	จัดเวทีสาธารณะ ร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย และเครือข่ายการเลี้ยงดูทดแทนประเทศไทย เพื่อสร้างความตระหนักรู้ผลกระทบของการดูแลเด็กในสถานรองรับเด็กทั้งภาครัฐและภาคเอกชน	๒๖ ส.ค. ๖๙

ทั้งนี้ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ มีมติรับทราบความก้าวหน้าการขับเคลื่อนงานสถานรองรับเด็กของรัฐและเอกชน และมอบหมายให้กรมกิจการเด็กและเยาวชน พิจารณาศึกษาแนวทางการสนับสนุนการดำเนินกิจการของสถานรองรับเด็กเอกชน เช่น มาตรการลดหย่อนภาษี ต่อไป

คำถามข้อที่ ๒

ในระหว่างที่ยังไม่มีอาจดำเนินการแก้ไขปัญหาทั้งระบบ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ จะดำเนินการเพื่อจดแจ้งหรือทำแผนสงเคราะห์ หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในสถานรองรับเด็กหรือสถานสงเคราะห์เด็กที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามกฎหมายเป็นการเฉพาะรายหรือไม่ เมื่อใด อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๒

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน ขอเรียนชี้แจงว่า ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๘ เมื่อวันอังคารที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๘ ได้เห็นชอบหลักการแนวทางส่งเสริมการขับเคลื่อนงานสถานรองรับเด็กเอกชนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ และเห็นชอบให้กรมกิจการเด็กและเยาวชน ดำเนินการดังนี้

๑. หารือกระทรวงมหาดไทย ในการจัดทำกลไกการทำงานระดับจังหวัดเพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและแนวทางฯ (ตามหนังสือ พม ที่ ๐๓๐๔/ว๕๑๙๔ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๙)

๒. เร่งปรับแก้กฎกระทรวงและระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขข้อจำกัดการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการปฏิบัติงานจริง (อยู่ระหว่างยกร่าง)

นอกจากนี้ กรมกิจการเด็กและเยาวชน อยู่ระหว่างการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อจัดทำฐานข้อมูลเด็กรายบุคคลและฐานข้อมูลองค์กรสถานรองรับเด็กเอกชน ร่วมกับองค์การยูนิเซฟประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลการจัดตั้งและการจัดบริการสำหรับเด็กของสถานรองรับเด็กเอกชนทั่วประเทศที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน รวมถึงการวางแผนการดูแลเด็กรายบุคคลที่เหมาะสม เกิดการกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจได้อย่างครอบคลุม